

Bojne ladje bombardirajo japonske baze na Sumatri

Bitka za posest Sevastopola, mornarične baze na Krimu, zavzela značaj obleganja. Rusi zavzeli več trdnjaviških točk v nemški črti, ki ščiti dostope do mesta. Bombe potopile šest nemških vojaških transportov. Nemška armada v ofenzivi v južnovzhodnem kotu stare Poljske. Čez šest tisoč zavezniških letal metalo bombe na Hitlerjevo evropsko trdnjavo. Ljute bitke med zavezniki in Japonci na indijski fronti

Kandy, Ceylon, 20. apr.—Enote zavezniške bojeve mornarice in letalske sile so začele bombardirati japonske mornarične baze na Sumatri, otoku holandske Vzhodne Indije. V akciji so oklepne ladje, križarke, rušilci in bojna letala. To je prvi zavezniški napad na otok, odkar so ga Japonci zasedli v marcu l. 1942. Poveljnik zavezniškega brodomorja je admiral James Somerville. Bombe in izstrelki, ki jih sipajo bojeve ladje, so razdejavale pomole, električne centrale, radiopostaje in vojaške barake pri Sabangu na severni konici otoka.

London, 20. apr.—Bitka za posest Sevastopola, velike mornarične baze na Krimu ob Črnem morju, je zavzela značaj obleganja. Nemške in rumunske čete ne držijo mesta. Moskva je naznanila, da sta ruski armadi, kateri poveljujeta generala Andrej I. Jeremenko in Feodor I. Tolbuhin, zasedli več trdnjaviških točk v nemški črti, ki ščiti dostope do Sevastopola.

Prej je bilo naznanjeno, da so Rusi zasedli 2300 naselbin na Krimu v ofenzivi, ki se je pričela pred enajstimi dnevi. Nemško čete so uprizorile več naskov na ruske pozicije ob cesti, ki vodi iz Simferopola v Sevastopol, a so bile vržene nazaj z velikimi izgubami.

Ruski letalci bombardirajo nemške transporte v sevastopolski luki. Bombe so potopile šest transportov z vojaški vred, sedem pa poškodovale.

Moskva poroča, da so Nemci začeli ofenzivo v južnovzhodnem kotu stare Poljske, da rešijo Lvov, železniško in komunikacijsko središče. Kontrola nad mestom na južni in vzhodni strani Stanislava je bila večkrat izmenjana. Sovjetsko poročilo je prvič po enem tednu omenilo nemške naskoke na ruske pozicije na tej fronti.

Poročilo priznava, da je nemška ofenziva dobro organizirana. Cilj te je ustavitev prodiranja ruske armade maršala Gregorija K. Žukova proti Lvovu, kakor tudi prodiranja skozi bivšo čehoslovsko mejo, do katere so ruske kolone dosegle zadnji čed. Nove nemške in ogrske čete so bile vržene v ofenzivo.

Lvov leži 70 milj severozapadno od Stanislava. Ruski letalci so večerjati bombe na Lvov, železniške proge in vlake, naložene z bojnim materialom. Prve ruske vojaške kolone so koncentrirane na ozemlju 45 milj vzhodno od Lvova. Moskva je pred dvema tednoma naznanila okupacijo Kolomije in Nadvorne. Obe mesti ležita južno od reke Dnjestr in severno od Karpatske gorovja.

Radio Berlin je naznanil reokupacijo Nadvorne in več drugih naselbin na južni strani reke Dnjestr. Dalje je naznanil, da so bile vrzeli v nemški bojni črti na tej fronti zamašene.

Neapel, Italija, 20. apr.—Nemci so izvršili nove naskoke na zavezniške pozicije pri Anziju, a so bili vrženi nazaj, se glasi poročilo s fronte. Pri Cassinu na drugem koncu italijanske fronte je nastal odmor v operacijah. Videl se je prask med nem-

škimi in zavezniškimi vojaškimi stražami. Ameriški letalci so bombardirali nemške komunikacijske zveze v bližini Rima. V spopadu v zraku so sestrelili devet nemških bojnih letal. Nemško vojaško letališče pri Vidmu v severovzhodni Italiji je bilo tarča ameriških bomb. Napada na to letališče se je udeležilo več ameriških bombnikov.

London, 20. apr.—Do 6500 zavezniških letal se je udeležilo napada na Hitlerjevo evropsko trdnjavo od Francije do Poljske. To je bil največji bombni napad na to trdnjavo v tej vojni. Zavezniški so vrgli čez 9500 razstrelivih in zažigalnih bomb na nemško industrijska središča in nacijska oporišča v okupiranih državah.

Skoro dva tisoč ameriških letelic trdnjav in bombnikov je metalo bombe na nemške letalske tovarne v Kasselu, Oranienburgu in Wittenbergu. Ameriške izgube v napadih na ta mesta so znašale samo sedem bombnikov.

Kalkuta, Indija, 20. apr.—Britske čete so začele prodirati v smeri Kohime, da navežejo stike z britsko in indijsko silo tamkaj, katero so obkrožili Japonci. Poročilo s fronte pravi, da so bili japonski napadi na to silo odbiti.

Ljute bitke divjajo pri Imphalu, vzhodna Indija. Britske in indijske čete so odbile japonske napade na svoje pozicije. Imphal, važna zavezniška vojaška baza, leži 60 milj severno od Kohime. Bitke divjajo tudi v bližini železnice Bengal-Assam. Po tej železnici dobivajo ameriške in kitajske čete v Burmi orožje, strelivo in druge potrebščine.

Laval vidi nevarnost invazije Francije

London, 20. apr.—Pierre Laval, predsednik lutkarske francoske vlade v Vichyju, je v svojem govoru po radiu opozoril francosko ljudstvo na nevarnost zavezniške invazije Francije. "Masne formacije angleških in ameriških padalcev bodo spuščene na francosko ozemlje," je dejal. "Te bodo skušale navezati stike s francoskimi partizani in izbruhnili bo civilna vojna."

Seja evropske posvetovalne komisije

London, 20. apr.—Državni minister Richard Law je naznanil, da se članov evropske posvetovalne komisije, ki na razkril predmetov diskuzij. Mnenje prevladuje, da bodo razpravljali o vprašanjih, nanašajočih se na priznanje francoske narodnega odbora, čigar predsednik je general Charles de Gaulle.

Nemci ustrelili 70 italijanskih civilistov

Bern, Švica, 20. apr.—Nemški list Deutsche Adria Zeitung, ki izhaja v Trstu, poroča, da je bilo 70 italijanskih civilistov ustreljenih v Opčini nad Trstom zaradi umora treh nemških podčastnikov. Vsi so bili ustreljeni v hrbet. To je bila že druga eksekucija italijanskih civilistov v zadnjih tednih.

Australski premier dospel v Ameriko

Važna posvetovanja
v Washingtonu

San Francisco, Cal., 20. apr.—John Curtin, predsednik avstralske vlade, je dospel sem na svoji poti v Washington. V razgovoru z reporterji je naglasil, da ni nobenega dvoma glede poraza Japonske v tej vojni.

S Curtinom sta dospela v Ameriko general Thomas Blamey, poveljnik zavezniške sile na kopnem v južnozadnem delu Pacifika, in Frederick Shedd, tajnik avstralskega departmeta obrambne koordinacije. Curtin je razkril, da bo imel važne razgovore s predsednikom Rooseveltom in člani ameriškega generalnega štaba v Washingtonu. Ko bodo zaključeni, bo odpotoval v London.

Curtin je dejal, da je Avstralija hvaležna Ameriki za pomoč, katero dobiva na podlagi posojilno-najemninskega zakona. Ta se je v zadnjih mesecih povečala in omogočila intenzivne vojne operacije proti japonski oboroženi sili na Pacifiku.

Švedska vlada sestavlja odgovor

Portugalska zavrnila
zahtevo zaveznikov

Stockholm, Švedska, 20. apr.—Švedska vlada sestavlja odgovor na noto, katero sta ji poslali Velika Britanija in Amerika. Ta je vsebovala zahtevo, da mora Švedska ustaviti pošiljanje materiala v Nemčijo, katerega slednja uporablja pri izdelovanju orožja.

Odgovor bo predložen švedskemu parlamentu v odobritve, ko se sestane v tajnem zasedanju. Če ga bo odobril, bo izročen Victorju Mallettu, britskemu poslaniku, in Herschel Johnsonu, amerškemu poslanku, da ga pošljeta v London in Washington.

Lisbon, Portugalska, 19. apr.—Premier Antonio de Oliveira Salazar je zavrnil zahtevo zaveznikov, da mora ustaviti pošiljanje kovin v Nemčijo. Zavzel je stališče, da zahteva ni v soglasju z nevtralnostjo Portugalske.

Armada prevzela vojne tovarne

Kompanija se uprla
odloku odbora

Washington, D. C., 20. apr.—Vojaške čete so na podlagi odredbe predsednika Roosevelta prevzele kontrolo nad tovarnami Ken-Rad Tube Co. v Indiani in Kentuckiju, ki so udeležene v proizvodnji vojnega materiala. Izvajanje odredbe je Roosevelt poveril vojnemu departmetu. Izdana je bila, ker se je kompanija uprla odloku vojnega delavskega odbora, da mora zvišati plače delavcem.

Tovarne, katere je prevzela armada, so v Owensboru in Bowling Greenu, Ky. Tell Cityju in Huntinburgu, Ind. Nadzorstvo je v rokah polkovnika Carrola Badesuja, reprezentanta vojnega departmeta. Tovarne bodo obratovale na podlagi pogojev, ki so prevladovali pred prevzetjem.

ZAVEZNIŠKA VOJAŠKA VLADA V FRANCII

Vprašanje priznanja De
Gaullevega odbora

BOJAZEN PRED
MASNO ČISTKO

London, 20. apr.—Iz zanesljivih virov se doznavajo, da je predlog predsednika Roosevelta glede ustanovitve civilne administracije v Franciji po osvoboditvi prišel v območje zavezniških vojaških avtoritet. To pomeni, da bo moral general Dwight D. Eisenhower reševati poleg vojaških tudi politične probleme, ko bo zavezniška oborožena sila invadirala zapadno Evropo.

Trdi se, da Rooseveltova navodila ne predvidevajo ustanovitve zavezniške vojaške vlade v osvobojenih francoskih pokrajinah, temveč le kontrolo francoskega odbora, kateremu načelu je general Charles de Gaulle, po zavezniških vojaških avtoritetah v civilnih zadevah. Dalje se trdi, da so šle komunikacije iz Washingtona direktno skozi zavezniško poveljstvo, ne pa skozi roke diplomacije.

Procedura dokazuje, da bo armada izvajala kontrolo tako kot jo je v severni francoski Afriki v prvih mesecih po zavezniški invaziji. Voditelji armade so takrat sklenili kupčijo z admiralom Darlanom in generalom Giraudom, kar je izkazovalo ostre kritike. Ko je general De Gaulle dospel v Afriko, se je izvršil preokret.

Rooseveltov predlog se ni nanašal na priznanje De Gaulleovega odbora kot začasne vlade. Stvar je prišla v status quo. Pričakuje se, da bodo odnosi med odborom in zavezniškimi vojaškimi avtoritetami v osvobojenih francoskih pokrajinah sloneli na vojaški podlagi. Program izključuje vse kupčije z Lavalovo vlado v Vichyju, pušča pa dodrto pot pogajanj med zavezniškimi in voditelji francoskega podtalnega gibanja.

Nedavna eksekucija Pierra Pucheuja, bivšega notranjega ministra v Lavalovi vladi, je povzročila bojazen pred masno čistko in civilno vojno v Franciji, ki lahko zavre zavezniška vojna prizadevanja.

Posojilni zakon podaljšan

Kongres si
pridrži oblast

Washington, D. C., 20. apr.—Načrt, da se podaljša veljavnost posojilno-najemninskega zakona za nadaljnje leto, je bil sprejet v nižji kongresni zbornici s 334 proti 21 glasovom. Proti so glasovali republikanski kongresniki iz srednjepacifičnih držav.

Načrt je bil potem poslan senatu, kjer bo tudi sprejet. Na podlagi posojilno-najemninskega zakona daje Amerika pomoč zavezniškim državam v obliki orožja, streliva, živila in drugih potrebščin. Nižja zbornica je sprejela amendent, ki prepoveduje Rooseveltovi administraciji prevzete obilicije drugih držav brez odobritve kongresa, kar pomeni, da si je kongres pridržal oblast v tem oziru.

Pred enim letom, ko je prišlo vprašanje podaljšanja veljavnosti tega zakona pred kongres, je samo šest kongresnikov glasovalo proti. Amendent, ki veže roke Rooseveltovi administraciji, so priporočili v sprejetje člani kongresnega odseka za zunanje zadeve.

Domače vesti

Is Clevelanda

Cleveland, O.—Naglo je umrl Jernej Krebel, star 65 let, član društva 142 SNPJ in doma iz Ostroznega Brda pri Košani na Notranjskem. Zadel ga je srčna kap. Tukaj je bival 40 let. Zapušča enega sina, tri hčere, dva vnuka in več sorodnikov.—Po dolgi bolezni je umrla Pauline Valent, roj. Hočevnar, stara 63 let in doma iz Žužemberka, odkoder je prišla v Cleveland pred 47 leti. Zapušča tri sinove, eno hčer in več drugih sorodnikov.

Ickes zavrnil apel rudarske unije

Bojazen pred
novo krizo

Washington, D. C., 20. apr.—Notranji tajnik Harold L. Ickes, ki je tudi administrator za kurilno, je odbil apel in zahtevo rudarske unije United Mine Workers of America, naj prisili operatortorje v plačitev \$40 vsakemu rudarju kot zaostalo plačo. Izgleda, da je s tem ustvaril pogoje postanku nove krize na polju mehkega premoga.

Končna odločitev zavisi od vojnega delavskega odbora. John L. Lewis, predsednik UMWA, je zadnji teden obdolžil premogovne kompanije, da skušajo oslepiti rudarje za vsoto \$18,000,000. To bi morali dobiti na podlagi dogovora, ki določa plačo od vsakega vrata, za čas, ki ga rudarji potrošijo, ko odhajajo na delo in se vračajo z dela. Za to vsoto so bili rudarji prikrasani v aprilu, maju in juniju preteklega leta.

Ickes je dejal, da nima oblasti odločitve v tej zadevi, ker unija in operatortorji niso podpisali pogodbe, ki naj bi krila zahteve rudarjev.

Zborovanje delav- skega urada

Države zastopane
po svojih delegatih

Philadelphia, Pa., 20. apr.—Jutri se prične v tem mestu konferenca mednarodnega delavskega urada. Ta je ena izmed Ligi narodov pridruženih grup, ki se funkcionirajo.

Štirideset držav je poslalo svoje delegate na konferenco. Robert J. Watt, reprezentant ameriških delavcev, se je izrekel za ocepitev urada od Lige narodov. On je izrazil upanje, da bo zadevni predlog sprejet na konferenci.

"Mednarodni delavski urad bi moral biti popolnoma neodvisna mednarodna organizacija," je rekel Watt. "Kot tak naj bi le kooperiral z drugimi mednarodnimi grupami."

Watt je naznanil, da bodo poslale opazovalce na konferenco Nikaragva, Islandija, Danska in Paragvaj.

Nemški agentje izročeni Angležem

Teheran, Perzija, 20. apr.—Britsko poslanstvo poroča, da so voditelji arabskega plemena izročili štiri nemške agente in špi-one, katere so skrivali več mesecev, britskim vojaškim avtoritetam. Agente so pripeljala v Perzijo nemška letala.

Francoski izdajalci obsojeni v smrt

Alžir, Alžerija, 20. apr.—Pet Francozov, ki so bili obtoženi, da so se borili na strani nemške armade proti zaveznikom v Tuniziji in s tem izvršili izdajstvo Francije, je bilo obsojenih v smrt. Obravnava se je vršila pred vojnimi tribunali.

Roosevelt morda poseže v stavko

Unija obsodila poli-
cijsko intervencijo

Chicago, 20. apr.—Resolucija z apelom na predsednika Roosevelta, naj poseže v stavko, katero je oklicala unija United Mail Order, Warehouse & Retail Store Employees (CIO) proti Montgomery Ward & Co., je bila sprejeta na zborovanju odbora državljanov, ki se je vršilo v hotelu Hamilton.

Unija je oklicala stavko v znak protesta proti kompaniji, ki se je uprla odloku vojnega delavskega odbora, da mora podpisati pogodbo, katere naj bi nadomestila ono, katere veljavnost je potekla v decembru preteklega leta.

Možnost je, da bo Roosevelt odredil prevzete prodajalne in skladišče kompanije, čeprav ni udeležena v vojni produkciji. Zadevna navodila bo dobila federalna korporacija za rekonstrukcijo financ ali katere druga vladna agencija.

Na zborovanju odbora državljanov je unija predložila dokaz o vmešavanju policije v stavko. Francis Heisler, odvetnik unije, je obsodil vmešavanje. Izjavil je, da policiji nadlegujejo pikete. Sodnik John Lupe je izdal injunkcijo, ki omejuje pravico piketiranja.

Protistavkovni

ukrepi v Angliji

Minister Bevin
dobil večjo oblast

London, 20. apr.—Oni, ki podžigajo stavke v vojnih industrijah, bodo ostro kaznovani na podlagi novih ukrepov in regulacij, katere je pravkar uveljavila britska vlada. Te določajo pet let zapore in plačitev \$10,000 za kršitelje regulacij.

To je najvažnejši korak vlade v zatiranju divjih stavk. Naperjen je proti revolucionarnim elementom, ki so nedavno provocirali stavke v premogovni industriji. Na podlagi novih ukrepov in regulacij izvrši oseba, ki podžiga stavke, ali se udeležuje aktivnosti, ki zavirajo produkcijo, kriminalni čin.

Klavlzula v regulacijah ščiti položaj članov strokovnih uni, ki se udeležujejo diskuzij o problemih, ki pridejo v ospredje. Ta naglašajo, da novi ukrepi niso naperjeni proti organiziranim delavcem, temveč proti trokistom in neodgovornim elementom, katere so detektivni lovili v času velike rudarske stavke v South Walesu in Yorkshiru.

Delavski minister Ernest Bevin je dobil večjo oblast v akcijah proti tem elementom. On je tudi sestavil nove ukrepe in regulacije po posvetovanjih z voditelji strokovnih uni in organizacije delodajalcev.

Odslovitve delavcev izzvala stavko

Columbus, O., 20. apr.—Okrog 4000 delavcev je prizadetih zaradi stavke, ki je nastala v tovarni Curtiss-Wright Co., ki izdeluje bojna letala. Stavka je bila oklicana v znak protesta proti kompaniji, ker je odslovila 119 unionistov. V tovarni te kompanije je uposlenih 17,000 delavcev.

Kongresnik Fish zanika obdolžitve

Washington, D. C., 20. apr.—Kongresnik Fish, republikanec iz New Yorka, je zanikal obdolžitve, da je pošiljal tiskovine z govori drugih po pošti proste poštne kot kongresnik. Edina izjava je bila govor bivšega predsednika Hooverja. Obdolžitve, da je Fish zlorabljal pošto, je izrekla postojanka Ameriške legije v Los Angelesu, Cal.

GOEBBELS APE- LIRA ZA LOJAL- NOST HITLERJU

Nemški ljudstvo opozor-
jeno na potežkoče

DOBA VELIKIH PRE-
IZKUŠENJ

London, 20. aprila.—Joseph Goebbels, minister nacijske propagande, je v svojem govoru po radiu apeliral na nemško ljudstvo, naj bo lojalno Hitlerju, stoji za njim in ga podpira v vseh ozihi, zaeno pa je poudarjal, da največji voditelji v zgodovini natele na ovire in doživljajo poraze. Goebbels je govoril v zvezi s proslavami v počast Hitlerju, ki praznuje svoj petinpetdeseti rojstni dan, v poslopju državne opere v Berlinu.

"V tem momentu ne moremo imeti točne slike in ne ideje o razpletu vojnih dogodkov in odločilnih faktorjih v tej vojni, dokler ne bo končana," je rekel Goebbels. "Le izvežbano oko vidi smernice zgodovinskega razvoja, ko divja vojna. Deset let po sklenitvi miru ne bo ostalo skoro nobeno znamenje poroke in razdejavanja, ki ga je povzročil sovražnik s terorističnimi bombnimi napadi."

Goebbels je dalje rekel, "da so naši vojni cilji jasno začrtani in nespremenljivi. Vsi smo udeleženi v Hitlerjevi zgodovinski misli. Za dosego ciljev je potrebna popolna lojalnost Hitlerju in njemu moramo slediti skozi vse viharje sedanje vojne. Nemčija je v borbi za svoj obstanek in življenje. Bil sem s Hitlerjem v srečnih in kritičnih urah. On se ni spremenil in prevedril je vse viharje. On nam ni bil nikdar tako priljubljen kot nam je sedaj v dobi največje nevarnosti in preizkušnji."

Maršal Hermann Goering je tudi govoril. Kakor Goebbels, je tudi on apeliral na nemško ljudstvo, naj bo lojalno Hitlerju. "Naše darilo Hitlerju naj bo zaobljuba da ne bomo odložili orožja, dokler ne bo zagotovljena bodočnost Nemčiji," je dejal. "Pred nami je na tisoče nevarnosti. Doprinašati bomo morali nadaljnje žrtve v krvi in življenjih, kar pa nas ne straši. Lojalnost Hitlerju je garancija svobode in zmage."

Hitler je molčal na svoj rojstni dan. Zadnji govor je imel 19. novembra preteklega leta.

Nadaljnji rudarji obto- ženi kršenja zakona

Pittsburgh, Pa., 20. apr.—Nadaljnji šest rudarjev je federalna veleporota obtožila kršenja provizij Connally-Smithovega protistavkovnega zakona. Obtožnica jim očita, da so podžigali stavke in s tem zavirali produkcijo premoga. Vsi obtoženci so člani rudarske unije UMWA.

Unija CIO zmagala pri volitvah

Chicago, 20. apr.—Unija United Automobile, Aircraft & Agricultural Implement Workers, včlanjena v Kongresu industrijskih organizacij, je zmagala pri volitvah, ki so se vršile v tovarnah Dodge Motor Corp. Dobila je večino glasov in s tem postala predstavnik vseh delavcev pri kolektivnih pogajanjih. Volitve so se vršile pod nadzorstvom federalnega delavskega odbora.

Argentinski justični minister resigniral

Buenos Aires, Argentina, 20. apr.—Justični minister Honorio Silguira je predložil resignacijo predsedniku Edelmiru J. Farrellu, katero je slednji sprejel. Vzrok resignacije ni znan. Silguira je bil imenovan za justičnega ministra 16. februarja.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodnina za Združene države (izven Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co. \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$8.00. Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nemarodnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik z listom:

PROSVETA

2557-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz
naselbin

O Jontezovi drami in izdajalci

Chisholm, Minn.—Pri nas se

igralci pridno pripravljajo na

uprizoritev zelo pomembne dra-

me "Z vero v vstajenje," katero

je spisal Ivan Jontez. Pri nas bo

ta drama uprizorjena v nedeljo,

30. aprila v High School Auditor-

iumu.

Zeleti je, da bo veliki avditorij

zaseden do zadnjega sedeža,

kajti ves prebitek te igre gre za

pomozno akcijo in za osvoboditev

starega kraja izpod nacifasisti-

čne sužnosti. Dolžnost nas

vseh je, da zbiramo prispevke

za pomožno akcijo in za SANS

na ta ali oni način. Torej zadnjo

nedeljo v aprilu se vsi udele-

ležimo te igre, ki bo podana v

dober namen.

Naša naloga bo tudi, da bomo

zbirali obleke in obuvalo po

vseh naselbinah te dežele, da jo

posljemo bratom in sestram v

staro domovino. Mogoče bomo

lahko kaj poslali še prej predno

bo vojna popolnoma končana,

kajti nihče ne ve, kako se bo po-

ložaj razvijal. Zato je priporo-

ljivo, da se naši ameriški Jugo-

slovani že sedaj pripravljajo za

to nalogo — da očistijo vso oble-

ko, ki jo bodo lahko darovali za

naše trpeče v stari domovini. In

kadar bomo dobili povelje od

naših glavnih odborov, bomo

potem lahko hitreje spravili

skupaj. Ne smemo pozabiti, da

so ljudje v rodni krajih v veli-

kem pomanjkanju obleke in

obutve in povrhu jih še pritiska

glad.

Priporočljivo je tudi, da se vsi

ameriški Jugoslovani zanimajo

za osvobodilno gibanje, katero

vodi Jost Brož (Tito). Torej je

treba, da podpiramo voditelje

kot so Adamič, Kristan, Kahel,

Cainkar in drugi. Dati jim mo-

ramo vso pomoč, da bodo lažje

delovali za osvoboditev naroda

v starem kraju. S tem bomo po-

kazali, da smo proti povratku

prejšnjih ali sličnih režimov.

Obenem je priporočljivo, da

naše ljudi v Ameriki, da mislijo

s svojimi možgani in ne naseda-

jo onim, ki imajo zamrznjeno

srce za vsako dobro in napredno

stvar in rujejo proti osvobodilni

fronti v Jugoslaviji. Povejte jim,

da so izdajalci našega naroda.

Mi smo srečni, da imamo nekaj

odličnih in poštenih mož, ki nam

od časa do časa poročajo v li-

stih, kaj sta general Leon Rup-

nik in ljubljanski škof Rožman.

Br. Kuhel je storil zelo dobro,

ker je objavil iz ljubljanskega

Jutra Rupnikov govor ob "vsto-

ličenju" kot Hitlerjevega kviz-

linga za Slovence, kateremu je

dal svoj blagoslov tudi ljubljans-

ki škof Rožman.

Tudi v Ameriki je še veliko

duhovnikov in drugih ljudi, ki

branijo kvizlinško postopanje

škofa Rožmana. S tem seveda

ni rečeno, da so vsi duhovniki

enaki; nekateri so naprednega

mišljenja tudi v tej deželi kot v

stari domovini in javno povedo,

kaj mislijo o položaju v starem

kraju. Zavedajo se tudi, da na-

rod trpi in bi mu radi pomagali.

Takim duhovnikom, katerim je

več ljudstvo kot pa Rim, lahko

damo priznanje. Pa tudi ljudstvo

v Jugoslaviji dobro ve, kdo je v

njim in kdo proti. Ljudje niso

več tako slepi kot so bili nekoč

in večina zelo dobro vidi.

Ni dolgo, ko mi je dal neki ro-

jak Ameriški Domovino, v kateri

sem čital, kako se kanonik

Orman in povrhu še urednik za-

letujeta v Lousa Adamič. Tako

izzivanja se nikakor ne priležejo

ljudem. Razvidno je, da se ne

morejo sprijazniti s človekom,

ki ima pošteno delo za seboj.

Mogoče se bodo še kesali, kajti

prišel bo dan, ko bodo narodu

moral dajati odgovor za svoje

umazano delo.

Frank Klun.

Slovo od prijatelja

Waukegan, Ill.—Dne 12. aprila

sem čitala v Prosveti, da je

žena Franka Barbiča naglo umr-

la. Pokojno Anno Barbič sem

dobro poznala, zato nisem mogla

verjeti očem, ko sem brala vest

o njeni nagli smrti. Vedno sem

mislila, da se bove še videli.

Pokojna Anna Barbič je bila

zadnjič na obisku v Chicagu in

pri nas leta 1940. Takrat me je

prišla obiskat v Waukegan, kajti

medve sva skupaj doma, namreč

iz Mokronoga in sva si imeli

mного povedati. Takrat sem ji

obljubila, da jo bom enkrat obis-

kala v Clevelandu. Spremila

sem jo na postajo. Takrat si pač

nisem mislila, da se zadnjič vi-

dišje.

Smrtna kosa ne pozna usmi-

ljenja, ona vzame ženo in mater,

mlade in stare. Draga Anna

Barbič, hitro si se poslovila od

nas. Usoda ji ni bila mila, da bi

njen sin od vojakov prišel, čim

bo vojna končana. Pozneje sem

čitala, da je prišel iz Alaske na

njen pogreb, bil pa je pozen in

jo je zadnjič videl šele na poko-

vališču. Želim ji mirnega počit-

ka, njeni družini pa izrekam mo-

je globoko sožalje.

Jostina Prosen, 119.

Prispevki Zojsu

Chicago, Ill.—To poročilo se

je malo zakasnilo, boljše pa je

poznati kot nikoli. Nekaj vzroka

je v tem, ker so prišla imena

prispevateljev pozno, nekaj pa

je kriva zaposlenost. To se tiče

shoda, ki se je vršil 19. marca,

katero so priredile organizaci-

je Združenega odbora jugoslo-

vanskih Američanov.

Kakor je bilo že poročano, je

bil ta shod velikanski uspeh v

vseh ozirih. Shod je s primernim

nagovorom odprl predsednik lo-

kalnega odbora Joseph N. Baz-

darič. Govorniki so bili Louis

Adamič, rev. Strahinja Maletič,

Zarko Bundić, Zlatko Baloković

in Sava Kosanović. Povedali so

nam mnogo zlasti o delu Zojsa,

o hrabri borbi partizanov. Nji-

hove govore so navzoči navdu-

šeno odobraval, in kakor se je

v neki grupi po shodu govorilo,

jim je ves narod hvaležen za nji-

hovo požrtvovalno delo.

Dvorana je bila napolnjena do

zadnjega kotička, kajti navzočih

je bilo okrog 1200 ljudi. Med go-

vori je bilo par pevskih točk,

Mato Brzovič pa je apeliral na

navzoče za prispevke v prid

tega gibanja. Skupna vsota pri-

spevkov je znašala \$2221.34, stro-

ški so znašali \$86.22. Od te vsote

je bilo \$2000 poslanih central-

nemu uradu Zojsa, \$135.12 pa je

v domači blagajni za morebitne

tekoče stroške.

Na naših prejšnjih sejah je

bilo sklenjeno, da bodo imena

vseh prispevateljev objavljena v

listih. Ker pa je lista posamezni-

kov, ki so prispevali po eden,

dva in več dolarjev, toda manj

kot pet dolarjev, dokaj dolga in

bi vsled tega vzele precej pro-

stora v listih, se je to opustilo.

Boljše je, da se prostor porabi

za podučno gradivo, seznam
vseh imen prispevateljev pa
ima ta odbor v arhivu. Upamo,
da boste s tem vsi zadovoljni.Priročamo pa imena onih, ki so
prispevali po \$5 ali več.
Na shodu so prispevale orga-
nizacije in posamezni kot sledi:
\$200 je prispeval klub Sotla, \$100
društvo 202 HBZ, po \$50 pa po-
družnica št. 2 SANS, podružnica
št. 60 SANS, IWO št. 446 in hr-
vatsko pevsko društvo MatijaGubec; \$37 ženski klub Zmage
z južne strani; po \$25: društvo 32
HBZ, John Herceg, Marian Alu-
jevič in društvo Prijatelji jugo-
slovanskih brata; po \$20: Anton
Vlastenica, Stanley Fumič, Ivan
Hlad-Tvornica Tambura; po \$18:
IWO št. 4309; po \$15: Julia Cur-
lisa; po \$10: Joseph Oblak,Anton Krapenc, Avdo Pirich,
Marko Vuković, August Tomič,
Marin Klarič, Alois Mavrič,
Martin Katič, Thomas Babič,
Brent, Milan Krcivoj, Louis
Kružić, Anton Mitrovič, mr. in
mrs. N. Vukelič, Milan Hršić,
Max Pavešić, Stanley in Anna
Yumick, John Ivančević, Grgur
Krajačić, Math Vukušić in Math
Kolar.Po \$5: Chas. Banović, Rose
Arbanas, Val. Cuci, J. Klarič, I.
Matković, Anton Golenko, G.
Arbanas, A. Patrick, E. Kriško-
vič, J. Pužević, I. Babič, Helen
Belajec, J. Cuculič, S. Hlad, D.
J. Kuchan, A. Harlič, I. Delaš, R.
Kardun, N. Taleff, M. in K. Eli-
zović, Ilija Todorović, J. Hujan,
M. in S. Filipović, Z. Pavletić, F.
Zbanič, J. Urbanac, M. in A.
Sarič, M. Matovčan, A. in M. Gru-
nič, Tomo Koren, M. Milanović,
S. Mititič, mr. in mrs. Beskavac,
F. Ruich, J. Kupina, T. Jakosa,
R. Jakšić, M. Novak, J. Rabetz,
J. Gribanac, M. Strunjak, A.
Krasor, J. Kordish, J. Krilič, M.
in S. Krilič, A. Koščić, Ph. Roje,
J. Domzet, Z. Haberle, M. Kalu-
šić, M. Mrnjec, I. Franko, A. in
A. Rožič, H. Demir, J. Kočevar,
A. M. Jević, S. Majnarič, B. Čul-
jak, P. Barič, P. Matković, G.
Jugič, S. J. Kush, A. Bučan, G.
Mladar, K. Vučević, J. Prgis,
A. Pervinič, G. Jadič, N. D. Bi-
strow, F. Bonifatič, D. Baich,
mr. in mrs. A. Leto, S. Petrič, F.
C. Japič, V. Zeman, M. J. Mare-
tič, S. Vrančić, J. Buktenica, I.
Grubišić, A. Palčić, J. Borič, A.
Akečič, F. Barič, S. Gudič, G.
Kutinač, Amer Avdič, B. Ba-
sič, B. Stepušin, P. Doljanin, M.
Štiglič, F. Krašič, A. Virovac, F.
Jurjevič, J. Wukič, M. Maleš, G.
Bošnjak, D. Baković, M. Bašić,
mr. in mrs. H. Busano, M. Bra-
skič, J. Bruketa, M. C. Kutinjac,
mr. in mrs. P. Soso, P. Kulasu,
F. Rendulič, L. Todorović in
društvo 778 HBZ.Poleg imen prispevateljev, ki
so darovali manj kot \$5, je bilo v
kuvertah \$192.05 brez imen, kar
je seveda vključeno v gori na-vedeni vsoti. Poleg M. Brzoviča
in drugih so veliko dela pri ko-
lekti izvršile žene in dekleta v
narodnih nošah pod vodstvom
Helene Kušar.Da smo skupaj spravili to vso-
to, je pač lep dokaz zavednosti,
zakar gre zahvala vsem, ki so
prispevali in pomagali do tako
lepega rezultata. Ampak to najbo samo začetek. Delati, agitirati
in prispevati moramo še naprej.
Naši ljudje v starem kraju trpi-
jo in se borijo vsak dan in prav
gotovo ne za plače. V primeri z
njimi se nam prav dobro godi.Zato je dolžnost vsakega rojaka,
da nekaj prispeva.
Poleg nekaterih drugih nase-
lin in posameznikov v raznih
krajih, lahko vzamemo za zgled
San Francisco. Kakor je bilo po-
ročano, je 95 prispevateljev da-
rovalo \$1160! — eden svojo te-
densko plačo, sedem po \$50 itd.Naš odbor apelira na vse ro-
jake in rojakinje, da opustijo
mlačnost in da se zglasijo s ka-
kimi prispevki, bodisi na sejah
ali kjer koli. Sedaj je čas za hu-
jno pomoč! Naša dolžnost je, da
pomagamo zdaj, kajti baš sedaj
je pomoč najbolj potrebna in
zato bo tudi najbolj učinkovita.Publicijski odsek postojanke
Odbora jugoslovanskih Američa-
nov za Chicago in okolice:

John Turk.

Sorodni pritiski

Imperial, Pa. — Pravkar sem
zopet prejela pismo iz Avstralije
od sina Zova. V pismu nam piše,
da je v kratkem prejel 20 pism
iz Amerike. Veselo je bil prese-
nečen, ko je prejel pismo Caro-
line Gorence iz New Yorka. Ona
mu piše, da mislijo, da smo si v
sorodstvu.To je presenečenje tudi za
nas, kajti moj mož ni doslej ve-
del, da ima v Ameriki sorodnika.
Moj mož Martin Gorenc je imel
več bratov, ki so bili v zadnji
svetovni vojni. Od doma so mu
pisali, da so njegovi bratje padli
v boju za domovino. Ako pa je
kateri od njegovih bratov prišel
v Ameriko, iskreno želim, da nam
piše. Družini Gorence v New
Yorku pa pošiljam v ta namen
naš naslov: Mr. and Mrs. Martin
Gorenc, R. D. 1, Box 16, Impe-
rial, Pa.V Prosveti z dne 7. marca je
bilo poročano v Domačih vesteh
iz Clevelanda, da je umrla Ma-
rija Rudlih, stara 52 let in roje-
na v vasi Travnice pri St. Ruper-
tu na Dolenskem. Bila je člani-
ca društva 442 SNPJ in zapuša
moža in sestrično.Tudi jaz sem doma iz šentru-
pertske fars. Pisala sem v Sa-
lem, Ohio, Ani Ospek in jo
vprašala, kdo je Marija Rudlih.
Odgovorila je, da to je ona, ki
sem jo tudi jaz dobro poznala, v
Domačih vesteh pa je bilo malo
pomote. Pokojnica je bila doma
iz vasi Ravne, ne Travnice, njeno
deklisko ime pa je bilo Marija
Kusel; po domače KordanovaMicka. Z njo sva bili dobri pri-
jateljici in sva skupaj v šolo ho-
dili. Njen oče je bil čevljar in je
svojim ter drugim pomagal, da
so šli v Ameriko, namreč s tem,
da jim je denar posodil. Ko sem
se pred 30 leti odpravljala v
Ameriko, sta se njen oče in mati
prišla posloviti in mi naročila,
naj v Ameriki pozdravim ostale
Ravencane, tako seveda tudi
njihovo hčer in sina. Do sedaj
sem se v Ameriki sestala samo s
sedmimi Ravencani izmed pet-
najstih. Nekateri teh so že pomr-
li. Blag jim spomin.

Anna Gorenc.

Poročilo podružnice JPO

Sheboygan, Wis.—Tuškašnja
družina, ki so priključena lokal-
ni podružnici št. 4 JPO-SS, so se
zavzela, da zberejo sklad, iz
katerega se bodo krili stroški za
pošiljanje obleke našemu narodu
v Jugoslaviji, čim se bo to
lahko izvršilo. Odborniki po-
družnice so v ta namen prispe-
vali 10 daril in razprodali listi-
ke, ki so prinesli čistega dobička \$201-
45. To vsoto je blagajnik vložil
v hranilnico, da se porabi, ka-
där bo čas za to.Zadevna darila so dobili slede-
či: Joseph Renuša, Daniella
Povsic, Martin Jelenc, Anton
Berce, Johanna Gorenc, Clara
Suscha, društvo Bratje zaveze,
skupina pri J. C. Rupniku in
Anna Moez.Podružnična predsednica Ma-
rie Prislend se iskreno zahvalju-
je vsem za trud pri prodaji list-
kov, tako gre tudi najlepša za-
hvala prispevateljem daril. Tu
je nov dokaz, kaj vse se lahko
doseže v skupnosti in z dobro vo-
ljo v tako kratkem času.

Johanna Mohar, tajnica.

Poročilo postojanke SANS

Indianapolis, Ind.—V tem po-
ročilu postojanke št. 61 SANS
so navedena imena in prispevki
za december 1943 ter za januar
in februar 1944.Društvo 166 ABZ je prispeva-
lo \$6, Valentin in Mary Stroj \$4,
Steve in K. Škorjanc \$3, samo-
stojno društvo Naprednost \$2.50,
Joseph Gačnik \$2, Luka Česnik
\$2, Andrej Gabrijelečič \$1.50, Jo-
seph Matković \$1.50 in Pavel
Platiša \$1.10. Po \$1 so prispe-
val

Slovenska narodna zavest v Vidmu pred 500 leti

(Se nadaljuje.)

Med temi Slovenci sta morala vladati močan duh skupnosti in močna narodna zavest. Le tako je razumljivo, da so se tako povezali med sabo in imenovali svojo cerkveno bratovščino po sv. Hieronimu, ki je že tedaj veljal za narodnega svetnika južnih Slovanov, zlasti Slovencev in Hrvatov. Našim prednikom je bila vodilna misel ohraniti svoj nacionalni živel in ga med seboj povezati tudi gospodarsko z vzajemno pomočjo, ki je v omejenem statutu tako daleč pravico in gospodarsko razvita, že glede velikega števila zavarovalnih panog, da lahko smatramo bratovščino kot predhodnico slovenskega in jugoslovanskega zavarovalstva sploh. Nacionalni moment je igral veliko vlogo. Poleg cerkveno-vzgojnega in karitativnega značaja je cerkvena bratovščina bil važen tudi nacionalni moment. Slovenci v Vidmu, verjetno skupaj s Hrvati, ki so romali preko Vidma v Rim, so morali imeti izredno močno narodno postojanko, saj so se rekrutirali iz premožnejših slojev: trgovcev, hišnih pomočnikov, le premožni Slovenci so bili tako izvoljeni v dvajsetčlanski odbor. Bratovščina je vzgajala svoje člane k čim višji notranji kulturi. Njeno delovanje na vzajemni pomoči (zavarovalnem polju) pa seveda nima nikar opraviti z modernim cerkvenim zavarovanjem.

Organizacija bratovščine. Bratovščina je imela dobro izgrajeno organizacijo na demokratičnih osnovah. Bila je organizirana kakor vse cerkvene bratovščine, z deloma posvećenimi cilji zstran zunanje organizacije po cerkvenem pravu. Bratovščine so bile pravne osebe (personae morales collegiales). Voditelji bratovščin so bili vedno duhovniki. Pobožnost so se opravljale, ako bratovščina ni imela svoje lastne cerkve, v kaki kadi ali pri določenem oltarju glavne cerkve. Naša bratovščina je imela svoj oltar v cerkvi sv. Petra mučenika (olter sv. Antona) in pozneje v večji cerkvi (stolnici) pri oltarju sv. Hieronima, patrona bratovščine. Odbor je bil vselej na božične kvarte v Domu bratovščine: obrali so se sami bratje; ženske niso imele volilne pravice. Na obnem zboru se je izbral oskrbnik-blagajnik (chamerari) in predsednik (prior). Za pomoč predsedniku in blagajniku sta se izvolila še dva prisednika ali pomočnika (astanti), ki morata prav tako prihajati v urad kot predsednik in blagajnik. Oskrbnik-blagajnik mora napraviti vsako leto za "vesoljni zbor" načrto poročilo in obračun. Odbor je štel 20 članov. Funkcije bratovščine so se volili vsako leto: pasivno volilno pravo so imeli samo oni, ki so imeli svoje premoženje in določeno stanovanje, da ne bi bil podan um, da zaradi ubožstva varajo bratovščino. Zlasti se v odbor ne izvolijo kockar, kvartopivec ali razpisnik. Izvoljen naj bo dober družinski oče, ki ima svoje premoženje in svojo hišo na območju Vidma in je na dobrem glasu. Povdariti je, da so bile

vse bratovščine organizirane po istem načelu, tako tudi že omenjena hrvatska bratovščina sv. Hieronima iz XV. stoletja v Rimu.

Moralna vzgoja članov bratovščine. Po statutu slovenske bratovščine sv. Hieronima v Vidmu je bilo kartanje prepovedano pod kaznijo 1 lire za olje. V primeru tožbe je bratovščina posredovala mir in opravo; brat, ki je imel tožbo, je moral prav tako dati lito za olje. Dokler tožba ni bila končana, je bil izključen iz bratovščine.

Članom bratovščine je bilo ukazano obiskovati bolnike in udeleževati se pogrebov in procesij.

Zavarovalni elementi v statutu. Treba je strogo ločiti prostovoljno dobrodelnost, do katere človek nima pravice, ker ni dana protidajatev v obliki prispevka, in pravico do določene dajatev s strani zavarovalca (zavarovalnice pomočne blaginje, bratovščine itd.). Sele ko nastane prostovoljna dobrodelnost in podpre nastopi pravni zahtevek, torej subjektivna pravica, govorimo o zavarovanju. Mnenja sem, da predstavlja statut bratovščine sv. Hieronima prve, četudi še ne povsem jasne konture modernega zavarovalstva in ima prispevek že značaj premije, ki naj zagotovi članu zavarovalno zaščito. V bratovščini niso samo člani neke obrti, kakor je to pri cehih: član bratovščine je lahko vsak: trgovec, posestnik, delavec, možki, ženske ali dekleta. Bratovščina pomeni združitev vseh narodnih slojev in ima narodno obeležje in to na osnovi prostovoljne pristopa.

Zavarovalni prispevek: Člani morajo s premoženjem so plačali 12 soldov kot letni prispevek; ravno tako žene in dekleta, delavci in sploh člani brez lastnega premoženja pa dvojni prispevek. V tej določbi statuta je videti že moderno ocenitev rizika. Bratovščina je bila dolžna sbrati za primer bolezni sprejeti v svoj dom (stvarna zavarovalna dajatev). Jasno je, da se pravice premožni trgovec ali hišni pomočnik ni posluževal, zaradi tega je članstvo trgovca v bratovščini predstavljalo za isto manj nevaren riziko: odhod njih nižji prispevek. Če bi imela bratovščina zgolj karitativne namen, bi bilo ravno narobe!

Vrste zavarovanj: Zavarovanje (preskrba) je bilo po statutu predvideno za primer bolezni (bolezensko zavarovanje) in pokojninsko zavarovanje: vdovske in sirotinske podpore (druga življenjske nepravilike); statut je vseboval tudi omejeno zavarovanje pogrebne; končno je predvidel statut tudi zavarovanje za doto. Zadnje je najbolj zanimivo in najbolj pomembno, to tem bolj, če upoštevamo, da je bila bratovščina ustanovljena leta 1452! Gotovo je to najbolj drzna in daljnosežna zavarovalna misel v statutu. Četudi morda ta odredba še ne predstavlja modernega zavarovanja za doto (Heiratsversicherung), ker je dajatev (zaveza) od strani bratovščine pogojena, vendar je zavarovalna zamisel izvedena že tako daleč, da se lahko reče: po statutu bratovščine je obstajalo

nekako zavarovanje za doto. Slovenci v Vidmu so bili v svojem socialnem delu daljnovidni. Hoteli so obdržati svoj nacionalni standard na višini. Napovedali so boj revščini, kar se pokaže zlasti ob porokah. Bratovščina mora sbrati pomagati, če ima hčerko za možitev, pri čemer je upoštevati njen položaj. Bilo je to delo za nacionalne interese, za ohranitev slovenske krvi v Vidmu.

Treba povdariti, da se ta zavarovalna panoga še do danes niti pri velikih narodih ni udomačila. V Franciji je morala v zadnjem času poseči vmes država. Privatna iniciativa ni prinesla zaželenih uspehov. Enak poskus je bil napravljen v Nemčiji, ki pa ravno tako ni prinesel uspehov. O tej važni zavarovalni panogi, ki dokazuje veliko daljnovidnost in globok socialni čut, bi se moglo več povedati še le po pregledu kvadernov, iz katerih bi bilo razvidno, kolikokrat je imela bratovščina priliko preskrbeti iz svojih sredstev doto in v kaki meri. Končno je predvideval statut neko vrsto zavarovanja za pogrebno. Bratovščina je bila dolžna oskrbeti pokojnemu bratu ali sestri pogreb, če je dotični umrl 20 milj proč od Vidma.

Pomembno zavarovalno pravno misel srečamo v statutu, v odredbi, da je bil sobrat ali sestra, ki bi ne plačala članarine vsake kvarte ali vsaj konec leta, izključen iz bratovščine in izgubi s tem pravico na dajatev od strani bratovščine za primer bolezni, smrti ali možitve hčerke. To je povsem moderna zavarovalna pravna zamisel.

Povdariti je treba še s stališča pravne zgodovine, da vsebuje statut pravni institut zaplosti (kaduciteta). Institut zaplosti priča o veliki medsebojni povezanosti članov bratovščine, ki je bila nekaka centralna organizacija Slovencev v Vidmu.

Mnenja sem, da pri slovenski bratovščini sv. Hieronima lahko že govorimo o prvih početkih zavarovanja, ker je obstajala subjektivna pravica članov do zavarovalne dajatev.

Na kratko je ugotoviti, da vsebuje slovenska bratovščina sv. Hieronima v Vidmu važne zavarovalne zamisli, ki jih srečamo danes v modernem zavarovalnem pravu.

Opraviti imamo torej s prvo slovensko pomožno blagajno, ki je bila v Sloveniji in Dalmaciji uvedena z zakonom o pomožnih blagajnah iz l. 1892.—Istr.

KONEC

Domača fronta

(Office of War Information, Washington, D. C.)

Delo za veterane

Kadarkoli "odpušče obožene sile vojaka ali mornarja in se ta poda zopet v civilno življenje, mu bo pomagal United States Employment Service do tega, da najde možnost zaposlitve v vseh večjih industrijskih centrih, katerih prebivalstvo prekaša 100.000, obenem pa tudi v poglavitnem mestu vsake države neglede na njen obseg. To zagotovilo daje Paul V. McNutt, načelnik komisije za delovne moči v vojni. Izdan je bil pregled, ki daje informacije o trgu dela za veterane, in sicer na podlagi informacij, katere so poslali delodajalci. Pregled bo dopolnjen vsakih 14 dni in bo veljal za naslednjo periodo 6 mesecev, v kolikor je možno vnaprej soditi o povpraševanju po delu.

Dodatna dobava bencina za one, ki imajo "vrtove zmage"

Posestniki "vrtov zmage" bodo zopet dobili posebne, dodatne racije bencina, da bodo mogli hoditi na delo v svojih vrtovih letos poleti. Tako poroča Office of Price Administration. Posestnik vrta more dobiti bencina za 300 milj pota v teku poletja, ako veljajo zanj nove določbe, katere je izdal OPA glede racioniranja bencina:

1. Obdelovati mora redno polje najmanj 1500 kvadratnih čevljev, posejano z zelenjavo, in njegovo delo mora biti neobhodno potrebno za obdelovanje dotičnega vrta.

Sporazumeti se mora z drugimi posebami, ki žele potovati na isti progi in deliti z njimi svoje vožnje, t. j., jih vzeti s seboj ali pa dokazati, da ne more dobiti tistih, katerim bi to pomagalo.

3. Vrt mora biti dosti blizu, da bi mogel dotičnik vsaj dvakrat na teden delati na njem v času, kadar je treba saditi, obdelovati in žeti. Za taka dva tedenska obiska mu mora zadostovati dodatni bencin, katerega dobi na podlagi omenjenih 300 milj in kolikor pač more porabiti v to svrhu svojega normalnega bencina osnovnega odmerka "A".

Vojna administracija hane je zopet poudarila neobhodno potrebo dodatnih 2.000.000 vrtov zmage za leto 1944. Onih 2.000.000 vrtov, ki so bili obdelani lani, je dobavilo deželi skoro polovico vse sveže zelenjave.

OPA naglašja potrebo paznje na knjižice odmerkov

OPA nujno svetuje gospodinjstvom, naj pazijo na svoj War Ration Book 4 in da spravijo na varen kraj svojo War Ration Book 3.

Odkar se je začelo racioniranje, se zdaj prvič vrši vse nakupovanje na podlagi ene same knjižice — War Ration Book 4 — in ta knjižica bo ostala veljavna približno trikrat tako dolgo kot prejinja, War Ration Book 3, katere ne potrebujete več za nakupovanje, pa bo še služila za odmerke za čevlje, in razen tega tudi ni nemogoče, da bo še kakšna druga znanaka stopila v veljavo za posebne stvari.

"Cene koruze ne bodo zvišane"

V teku letne žetve, ki se konča v mesecu oktobru, OPA nima namena zvišati ceno koruze, je objavila zvišati cen, Chester Bowles pretekli teden.

"To objavo dajem, da neprecim zmošnjavo, ki je nastala vsled neutemeljenih govoric, da se bo cena koruze dvignila," je dejal Bowles.

Nobenega vzroka ni, da se povišajo cene krme, dokler bo vladalo sedanje razmerje med cenami krme in živine," je dodal Bowles.

Trgovska mornarica išče bivših mornarjev in radiotelegrafistov

Blago, ki je bistvene važnosti za vojaške operacije, ne bo moglo biti pravočasno odposlano, ako se ne povrne 1800 bivših mornarjev, častnikov in inženirjev nazaj na morje, in sicer vsak mesec toliko, dokler traja sedanja kritična perioda. To je oznanila ta teden vojna administracija za plovbo. Ameriška trgovska mornarica potrebuje vrhu tega tudi najmanj 500 trgovskih

radiotelegrafistov prvega in drugega razreda, ki imajo svojo licenco od Federal Communication Commission.

"Več kot dovolj je častnikov, inženirjev in mornarjev, ki so zapustili morje, bodisi da ne delajo, ali pa da so prevzeli drugačne posle. Zahtevano število je lahko najti," je izjavila vojna administracija za plovbo. Poleg zadovoljstva, katero jim bo dala zavest, da so prevzeli delo, ki je prepotrebno za dosego zmage, bodo uživali še naslednje ugodnosti:

1. Služili bodo na najboljših ladjah na svetu. Dobro bodo stanovali, dobro hrano bodo imeli, svežo zelenjavo in meso, kruh in močnate jedi — vse pripravljeno od prvotnih kuharjev.

2. Njih častniki so spretni strokovnjaki. Njih tovariši Amerikanci. To je nova in izvrstna trgovska mornarica.

3. Čedalje več varnosti pod zaščito močnih topov bojne mornarice in letal ameriških matičnih ladij.

4. Plačo od 200 do 250 dolarjev za mornarje, 250 dolarjev in več za inženirje, neglede na prsto hrano, zdravniško in zobozdravniško nego. Možnost povznanja na mesto častnikov, ki imajo še večje ugodnosti.

Vsak častnik, inženir ali mornar, ki ima spričevalo ali jih je imel kdaj prej, se more prijaviti. Vsakdo, ki pripada tem kategorijam, in vsak radiotelegrafist prvega ali drugega razreda, je nujno pozvan, da se takoj telegrafično prijavi na naslov: Merchant Marine, Washington, D. C., z navedbo imena, čina in podatkov, kdaj bo na razpolago. Ako ni mogoče poslati brzojavko, bo zadostovalo pismo ali dopisnica, poslana na isti naslov.

Vsakdo, ki bo poslal brzojavko ali pismo, bo takoj dobil odgovor, da li je sprejet ali ne, ter kje in kdaj se ima prijaviti.

Navodila glede ravnanja s kavčukom za konzervne kozarce

Ves kavčuk za kozarce za konzerve bo izdelan iz sintetičnega ali prenovljenega kavčuka — kot lani. Imel bo več duha in manj elastičnosti kot pa kavčuk iz mirne dobe. Tako pravi strokovnjaki za konzerviranje iz departamenta agrikulture, ki ob enem priporočajo naslednje ravnanje:

Da odstranite duh in prah, krtačite kavčuk v vroči vodi z milom. Nato kuhajte 10 minut v vodi s praškom za peko, in sicer vzemite za kvart vode eno žličico tega praška za 12 teh obrocev iz kavčuka. Za vsak tučat obročev je treba pripraviti svežo vodo.

Ne vlečite teh obrocev, ker niso tako elastični kot normalni. Postavite jih na svoje kozarce, ko so še mokri in vroči. Pravi kavčuk je mnogo bolj elastičen. Obroči bodo dobavljeni v dveh velikostih: v manjši obliki, ki pokriva kozarec kot ovratnik, in v večji, ki pokriva kozarec sam. Lani je mnogo ljudi, ki so doma delali konzerve, poskušalo s silo potegniti mali obroč preko kozarca, ker jim ni bilo jasno, da je zamašek sestavljen iz treh delov — pokrivalo iz stekla, obroč iz kavčuka in obroč iz kovine.

Konzerviranje jajc doma

Ker je produkcija jajc prekorajčila vse rekorde in so cene nizke, sporoča War Food Administration, da so štiri možnosti za konzerviranje jajc doma: Hladnice, vložitev v mineralno olje, raztopina natrium silikata (waterglass — tekočina, katero kupite v apoteki), ali pa, da jih spravite v kozarce za sadno konzervo, napolnjenih s plinom ogljikovega dioksida. Ta plin odaja takozvani suhi led.

Deportacije Estoncev v Nemčijo

Stockholm, Švedska, 20. apr. — Sem dospela poročila se glase, da so nacistične avtoritete v Estoniji deportirale več tisoč prebivalcev v Nemčijo. Tam morajo garati v vojnih industrijah. Estonci so nadomestili nemške delavce, ki so bili vpo-klicani v vojaško službo.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2657-59 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Illinois

GLAVNI ODBOR

Izvršni odbor

VINCENT CAINKAR, gl. predsednik 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANTON TROJAN, gl. pomočni tajnik 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL, gl. tajnik 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik bol. odd. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MICHAEL VRAHOVNIK, direkt. mlad. oddel. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANTON GARDEN, urednik glasila 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Podpredsedniki

MICHAEL E. KUMER, prvi podpredsednik Box 64, Universal, Pa.
CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik 3567 W. 60th St., Cleveland 2, Ohio

Distriktni podpredsedniki

JOS. CULKAR, prvo okrožje 417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
JAMES MAGLICH, drugo okrožje R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje 7023 Middlepointe, Dearborn, Mich.
JOHN FULLER, četrto okrožje 3919 Randall St., St. Louis 7, Mo.
URSULA AMBROZICH, peto okrožje 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
EDWARD TOMSIC, šest. okrožje 823 W. 7th St., Walsenburg, Colo.

Gospodarski odbor

MATH PETROVICH, predsednik 233 E. 151st St., Cleveland 10, Ohio
VINCENT CAINKAR 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JACOB ZUPAN 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
LONALD J. LOTRICH 1937 So. Trumbull Ave., Chicago 23, Ill.
RUDOLPH LISCH 700 E. 90th St., Euclid 17, O.

Poradni odbor

ANTON SHULAR, predsednik Box 27, Arma, Kansas
FRANK VRATARICH 315 Toner St., Lufersburg, Pa.
FRANK BARRIC 19011 Muskoka Ave., Cleveland 18, Ohio
JOSEPH VIDRICH 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
JOSEPHINE MOČNIK 778 E. 180th Street, Cleveland 18, Ohio

Nadzorni odbor

FRANK ZATZ, predsednik 2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MILAN MEDVESEK 15013 Upton Ave., Cleveland 10, Ohio
ANDREW GRUM 17183 Snowden, Detroit 21, Mich.
JOHN OLIP 231 So. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
FRED MALGAI 25 Westcoast Ave., Peru, Ill.

Glavni zdravnik

DR. JOHN J. ZAVERNICK 2219 So. Ridgeway, Chicago 23, Ill.

General Spaatz

Divizijski general Carl Spaatz je pred kratkim prerokoval, da ako bodo naslednjega poletja dobne vremenske prilike, "bodo nemške zračne moči zelo potolčene". Ta izjava je zelo pomembna, ker prihaja od komandanta strategične zračne sile Združenih držav.

General Spaatz je že od svoje rane mladosti pravil o važnosti zračnega orožja. Bil je eden od onih 25 prvih mladeničev, ki so, ko so končali West Point, šli v šolo v San Diegu ter postali piloti.

Leta 1924 je dobil odlikovanje Kriza za izredno letenje radi svojega dolgega leta. Preletel je preko kontinenta Severne Amerike v letalu, ki se je imenovalo "Vprašaj". Takrat je njegov drug, sedaj general Ira C. Eaker, letel nekaj čevljev nad njim in ga zalagal z gasolinom. Ko je enkrat v tem svojem letu naenkrat padel v prazen zračni prostor, ga je vsega pokropil topel gasolin. Takoj si je slekel obleko, se stisnil iz odprtine letala ter poskušal zopet uloviti cev z gasolinom. Končno je le ulovil cev za svoje letalo in ostal v zraku 150 ur in 40 minut, največ, kar je do tedaj kdo ostal nepretrgano v zraku. Pred tem svojim podvigom pa je Spaatz še zmagal v prvi transkontinentalni tekmi: preletel je od zahoda na vzhod v nekaj več kot 22 urah.

Za časa prve svetovne vojne je Spaatz kot kapetan bil v Franciji z ameriško vojsko kot vodnik zračne čete. Na njegovo veliko žalost je takoj po prihodu dobil nalogo pripraviti šolo za naše letalce. Barake na letališču so bile samo do pol končane, na polju pa premalo letal za učenje. Zato je Spaatz najprej ukazal svojim učencem dokončati gradnjo letališča; radi tega so ga smatrali za zelo strogega, toda Spaatz smatra, da je treba vedno prve stvari najprej napraviti.

Nekaj časa za tem, ko mu je bilo ukazano, naj se vrne v Ameriko, je prosil, naj ga pošljejo v borbo. Podvrgel se je oficirjem manjšega stanu in 19 dni pilotiral na letališču St. Michel v kraju Meuse-Argone. S svojim heroizmom si je zaslužil medaljo Kriza za izredno službo.

Za človeka, ki je srečen samo tedaj, ko je visoko v zraku, je Spaatz prebil mnogo časa v šolah in uradih. Bil je v zračni taktični šoli v Virginiji, v uradu komandanta zračne sile v Washingtonu, v generalštabu šoli v Kansasu, ter zopet nazaj v Washingtonu kot pomočnik komandanta zračne sile z nalogo priprave načrtov za povečanje števila ljudi v aviaciji od 1500 oficirjev in 18.000 vojakov na število vojnih potreb. Pomagal je tudi generalu H. H. Arnoldu, komandantu vojnega letalstva v borbi za denarne fonde za graditev štirimotornih bombarjev. Po japonskem napadu na Pearl Harbor je cele tedne spal v svojem uradu, ker je imel toliko opravka z zračnimi vprašanji daljnega vzhoda, Alaske, Havajev in Paname, da ni imel niti časa iti domov.

Rojen je bil v Bayertonu. Njegovi predniki so živeli v Pennsylvaniji sedem generacij. Pred nekaj leti pa si je kupil hišo v Alexandriji, Virginiji, kjer živijo njegova žena in tri hčere. General Spaatz je drugače zelo miren in tih človek. Po njegovem ozkem obrazu in globokih očeh se vidi, kako zelo je nervozen. Bere ne mnogo, in v mirnem času se tudi včasih zabava s šahom, kartami ali gledanjem nogometnih tekem.

Na Angleškem je bil v času, ko je leta 1940 bilo tam najhujeje bombardiranje. Naslednjega leta je postal šef zračnega štaba. Njegova nova dolžnost je bila osredotočiti vsa delovanja v glavnem stanu zračne vojne sile ter določati o načrtih za vse naše postojanke zračnih moči.

Leta 1942 je Spaatz zopet odšel na Angleško, da pripravi načrte za udeležbo Amerikancev v bombardiranju Nemčije. S povišanjem v brigadnega generala je postal komandant ameriške zračne sile na evropskem bojišču ter dvakrat obiskal fronto. Februarja leta 1943 je dobil še komando nad zračno silo v Severni Afriki. Bil je tudi glavni zračni svetovalec generalu Eisenhowerju ter vedno poudarjal važnost koordinacije med zračno, suhozemno ter pomorsko silo.

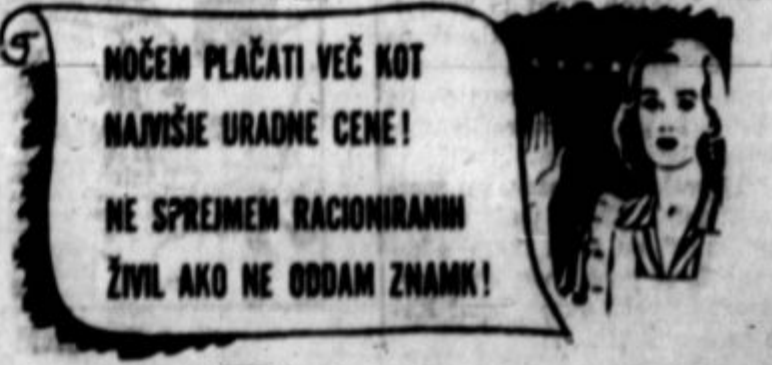
Ker je generalu Eisenhowerju bila dodeljena komanda vojske za invazijo, z glavnim stanom v Londonu, je Spaatz odšel z njim kot komandant ameriške strategične zračne sile za bombardiranje Nemčije. Ameriška 15. zračna sila v Sredozemskem morju ter ameriška 9. sila sta sedaj obe pod komando generala Spaatza.

V svojem dvainpetdesetem letu je general Spaatz končno dobil priliko, da pokaže točnost svojih dolgoletnih teorij o važnosti zračne moči.—Flis.

Najzanesljivejšo dnevno delavsko vestil so v dnevniku "Prosveti". Ali jih čitate vsak dan?

Kaže podrtine amerijske vojske bolnišnice na italijanski fronti po nemškem bombnem napadu.

MOČEM PLAČATI VEČ KOT NAVIŠJE URADNE CENE!

NE SPREJMEM RACIONIRANIH ŽIVIL AKO NE ODDAM ZNAMK!

Poslovenil Stane Krašovec

2.

Ime _____ Čl. društva št. _____
Mesto _____ Delova _____
Nov naročnik: ☐ Star naročnik: ☐